

Dr sc. Adis Poljić

Sudija u Osnovnom sudu u Zvorniku

ODLUČIVANJE O TROŠKOVIMA DRUGOSTEPENOG PARNIČNOG POSTUPKA

Predmet rada je analiza odlučivanja o troškovima drugostepenog parničnog postupka. Iako ne predstavljaju razlog zbog čega se pokreće parnični postupak, parnični troškovi predstavljaju značajan dio parničnog postupka. Za stranke je bitno da odluka o troškovima parničnog postupka, uključujući i troškove drugostepenog parničnog postupka, bude zakonita kako ne bi došlo do povrede njihovog prava na imovinu. Cilj istraživanja je da se dođe do zakonitog načina odlučivanja o troškovima drugostepenog parničnog postupka. Do ovog cilja se dolazi primjenom prije svega normativne metode kojom će se proučavati i ispitati pozitivno pravo u Bosni i Hercegovini. Pored ove metode u radu su korištene historijska metoda prilikom proučavanja ranijih zakonskih rješenja, metoda sinteze na osnovu koje će se objasniti osnove troškova parničnog postupka kako bi se razumjelo složeno odlučivanje o troškovima drugostepenog parničnog postupka i metoda analize sudske prakse kako bi se utvrdilo na koji način sudovi primjenjuju pravila o troškovima drugostepenog parničnog postupka. Na osnovu istraživanja utvrđuje se da je kod preinačenja prvostepene odluke u sudskoj praksi zastupljeno odlučivanje o troškovima drugostepenog postupka odvojeno od troškova prvostepenog postupka na način da se troškovi drugostepenog postupka dosuđuju prema uspjehu u drugostepenom postupku. Međutim, navedeno se ne može prihvatiti s obzirom na to da je normirano da drugostepeni sud odlučuje o troškovima cijelog parničnog postupka i potrebno je da sud odluči o svim troškovima parničnog postupka prema konačnom uspjehu u parnici.

Ključne riječi: Parnični postupak; Troškovi; Drugostepeni postupak; Udio u parnici; Uspjeh u parnici.

1. UVOD

Parnični postupak se sastoji od nekoliko dijelova koji se vode pred različitim sudovima. U svakom dijelu parničnog postupka nastaju troškovi

Adis Poljić, adispoljic@yahoo.com.

o kojima sudovi odlučuju. Najviše troškova nastane u toku prvostepenog postupka što je posljedica trajanja postupka i postupanja suda u ovom postupku, dok troškovi drugostepenog postupka u najvećoj mjeri zavise da li je drugostepeni sud odlučio u vijeću ili na osnovu rasprave. U Bosni i Hercegovini (BiH) četiri zakona o parničnom postupku na identičan način normiraju odlučivanje o troškovima drugostepenog postupka. I pored duže pravne tradicije istovjetnosti pravila parničnog postupka o troškovima drugostepenog postupka, u sudskoj praksi prisutno je odlučivanje o troškovima parničnog postupka protivno pravilima ovog postupka. Ovo se prije svega odnosi na odvojeno odlučivanje o troškovima prvostepenog i troškovima drugostepenog postupka, iako su svi ovi troškovi parničnog postupka. Parcijalno odlučivanje o troškovima parničnog postupka, veoma često dovodi do nezakonitih odluka u slučaju drugačijeg uspjeha u prvostepenom u odnosu na drugostepeni postupak.

2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA

Troškovi postupka su predmet skoro svakog parničnog postupka, i potrebno je da se temelje na pravilnoj primjeni pravila pozitivnog prava, što nije uvijek slučaj. Prema pravnoj teoriji, troškovima parničnog postupka pripadaju sudske takse, izdaci u vezi s izvođenjem dokaza, održavanjem ročišta izvan sudske zgrade, izdaci za oglase, lični troškovi stranaka i njihovih zastupnika povezani sa njihovim dolaskom u sud, troškovi za nagradu advokata i drugih lica koji na nju imaju pravo; troškovi obaveznog prethodnog postupka, vanskudske opomene, vanparnično osiguranje dokaza, vanparnične nagodbe koja nije uspjela, poštarina i ostali izdaci radi pripremanja za učestvovanje u parnici, troškovi incidentalnih postupaka za određivanje privremenih mjera, i drugo.¹ Prema mišljenju Ustavnog suda BiH, pravo na nadoknadu sudskih troškova može se smatrati imovinom u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), što je bitno kod podnošenja apelacije protiv odluke o troškovima parničnog postupka.² Odredbe parničnog postupka o troškovima

¹ V. Pezo, (ur.), *Pravni leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2007, 1635–1636. Prema Gordani Stanković, troškove parničnog postupka čine: „sudske takse, lični troškovi stranke i njenog zastupnika radi dolaska pred sud, nagrada za rad zastupnika, izdaci radi pribavljanja isprava i drugih dokaznih sredstava (fotokopiranje, ovjera, oglasi, itd.), nadoknada putnih troškova, dnevnica, dangube svjedocima i vještacima, nagrada za rad vještaka, troškovi izvođenja uvida, izdaci za osiguranje dokaza, troškovi poštarine i ostali izdaci radi pripreme učešća u parnici, izdaci povodom privremenih mjera, troškovi obaveznog prethodnog postupka“. (G. Stanković, *Građansko procesno pravo*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 1989, 244).

² Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP 2422/07 od 11. 11. 2009. godine.

su prisilne prirode, i ništava je odredba ugovora ili opštih uslova poslovanja ako je u suprotnosti s ovim prisilnim propisima.³ Zanimljivo je i da se parnični troškovi dosuđuje bez obzira na limit osiguranja.⁴

Pravni sistemi u svijetu različito dosuđuju troškove postupka. Polarna suprotnost je između pravila da „svaka stranka snosi svoje troškove“ („američko pravilo“) i pravila da „gubitnik snosi sve troškove“ („englesko pravilo“).⁵ U pravu BiH je prihvaćeno „englesko pravilo“.

U pogledu parničnih troškova potrebno je riješiti dva pitanja:⁶

1) Koja će od parničnih stranaka prethodno snositi troškove koji nastaju povodom pokretanja parničnog postupka i u toku parničnog postupka,

2) Koja će od parničnih stranaka i u kojem omjeru konačno snositi troškove nastale u povodu i u toku parničnog postupka.

Nisu rijetke situacije kada je teže odlučiti o nadoknadi parničnih troškova nego donijeti odluku o glavnoj stvari. Ovo se događa iz razloga što se održi veliki broj ročišta, kao i zbog različitih mišljenja o troškovima, a prije svega o uspjehu u parnici. Iako su predmet većine parnica, osim u slučaju kada nije postavljen zahtjev za nadoknadu troškova, često postoje različita mišljenja oko nadoknade troškova što dovodi do različitih odluka sudova, ali i sudija u istom sudu.

³ Stranke ove parnice su stranke ugovora o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, kojim je, u tački 6. člana 11. Opštih uslova, određeno da će osiguranik, bez obzira na ishod sudskog spora, snositi troškove sudskog postupka, ako osiguravaocu ne prijavi nesretni slučaj uz odgovarajuću dokumentaciju, već odmah pokrene sudski spor protiv osiguravaoca. U ovom instancionom postupku povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti, sporno je pravno pitanje, da li se o parničnim troškovima ima odlučiti primjenom citirane odredbe Opštih uslova ili odredbe iz člana 154. stav 1. ZPP. Za odluku o parničnom trošku relevantno je ovo činjenično stanje: da tužilac tuženom nije prijavio nesretni slučaj prema odredbama Opštih uslova, već je odmah pokrenuo sudski spor i uz tužbu priložio isprave kojima dokazuje osnovanost tužbenog zahtjeva (policu osiguranja i medicinsku dokumentaciju); da je tuženi osporio tužbeni zahtjev i da je, nakon provedene glavne rasprave, donesena presuda kojom je glavni tužbeni zahtjev u cijelosti prihvaćen.

Kraj takvog činjeničnog stanja, o parničnom trošku ima se odlučiti primjenom odredbe člana 154. stav 1. ZPP, prema kojoj je stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protivnoj stranci nadoknaditi troškove. Kako je tuženi u cijelosti izgubio parnicu, to je on dužan tužiocu nadoknaditi parnične troškove.

Odredba citirane tačke 6. člana 11. Opštih uslova ugovora o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, na kojoj su sudovi utemeljili odluku o parničnom trošku, suprotna je prisilnom propisu iz člana 154. stav 1. ZPP i kao takva je ništava (član 103. Zakona o obligacionim odnosima), pa se ista nije mogla primijeniti (Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj Gzz-37/02-2 od 12. 3. 2002. godine).

⁴ Načelni stav XXXIX zajedničke sjednice Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda, održane 26. i 27. oktobra 1988. godine u Beogradu, u: Bilten sudske prakse Vrhovnog suda BiH, broj 4/1988, 88.

⁵ R. Cooter, T. Ulen, *Law and Economics*, Berkeley Law Books, California 2016⁶, 384.

⁶ S. Kamhi, *Građanski sudski postupak, Knjiga I (Uvod, ustrojstvo sudova, građanski parnični postupak)*, Univerzitetsko izdavačko preduzeće „Veselin Masleša“, Sarajevo 1951, 153.

3. HISTORIJSKI PRIKAZ TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA

Kod historijskog prikaza troškova parničnog postupka bit će ukazano na pravila za troškove drugostepenog parničnog postupka koja su se primjenjivala u parničnom postupku u BiH prije reforme pravila parničnog postupka 2003. godine, u cilju utvrđivanja na koji način su bili normirani ovi troškovi.

3.1. Zakon o parničnom postupku Federativne Narodne Republike Jugoslavije

Za vrijeme dok je BiH bila u sastavu bivše Jugoslavije, pravila parničnog postupka bila su normirana saveznim propisima. Temelj pravila parničnog postupka u bivšoj Jugoslaviji je Uvodni zakon za zakon o parničnom postupku.⁷

U isto vrijeme kada je donesen Uvodni zakon, donesen je i Zakon o parničnom postupku Federativne Narodne Republike Jugoslavije⁸ (ZPP FNRJ), i objavljeni su u istom broju Službenog lista. Troškovi žalbenog postupka bili su normirani u glavi jedanaest ZPP FNRJ, i to odredbama člana 155.

Prema ZPP FNRJ odlučivanje o troškovima drugostepenog parničnog postupka zavisilo je od odluke u glavnoj stvari. Kada viši sud povodom žalbe odnosno revizije potvrdi pobijanu odluku, odlučit će i o troškovima nastalim u postupku po tom pravnom lijeku.⁹ Ako viši sud preinači odluku nižeg suda ili ukine presudu nižeg suda i odbaci tužbu, odlučit će o troškovima cijelog postupka.¹⁰ I posljednji slučaj, kada viši sud ukine odluku nižeg suda i vrati predmet na ponovno suđenje, ostavit će da o troškovima postupka pred višim sudom odluči u odluci o glavnoj stvari,¹¹ a na isti način viši sud može postupiti i u slučaju kada je odluku prvostepenog suda djelimično ukinuo.¹²

⁷ Uvodni zakon za zakon o parničnom postupku, *Službeni list FNRJ*, br. 4/57.

⁸ Zakon o parničnom postupku Federativne Narodne Republike Jugoslavije, *Službeni list FNRJ*, br. 4/57. Vrijedi napomenuti da su do donošenja ZPP FNRJ, odnosno Zakona o ubrzanju parničnog postupka pred redovnim sudovima (*Službeni list FNRJ*, br. 19/55), sudovi, na temelju Odluke AVNOJ-a od 3. 2. 1945. godine (*Službeni list DFJ*, br. 4/45), a zatim Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 6. 4. 1941. godine i za vrijeme neprijateljske okupacije od 23. 10. 1946. godine (*Službeni list SNRJ*, br. 86/46), primjenjivali pravna pravila iz Jugoslovenskog Zakonika o sudskom postupku u građanskim parnicama iz 1929. godine, ako odgovarajuća materija nije bila regulisana novim pravnim pravilima i ako su ta pravna pravila bila u skladu sa društvenim uređenjem tadašnje Jugoslavije (J. Čizmić, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, Privredna štampa, Sarajevo 2016², 22).

⁹ Član 155, stav 1 ZPP FNRJ.

¹⁰ Član 155, stav 2 ZPP FNRJ.

¹¹ Član 155, stav 3 ZPP FNRJ.

¹² Član 155, stav 4 ZPP FNRJ.

3.2. Zakon o parničnom postupku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

Dvadeset godina nakon donošenja ZPP FNRJ, donesen je novi Zakon o parničnom postupku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije¹³ (ZPP SFRJ). Troškovi žalbenog postupka bili su normirani u glavi dvanaest ZPP SFRJ, odredbama člana 166.

Prema ZPP SFRJ, odlučivanje o troškovima drugostepenog parničnog postupka također je zavisilo od odluke u glavnoj stvari. Kada sud odbaci ili odbije pravni lijek, odlučit će i o troškovima nastalim u postupku po tom pravnom lijeku.¹⁴ Ako sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu, odlučit će o troškovima cijelog postupka.¹⁵ I posljednji slučaj, kada sud ukine odluku protiv koje je podnesen pravni lijek i vrati predmet na ponovno suđenje, ostavit će da o troškovima postupka povodom pravnog lijeka odluči u odluci o glavnoj stvari,¹⁶ a na isti način viši sud može postupiti i u slučaju kada je odluku protiv koje je podnesen pravni lijek samo djelimično ukinuo.¹⁷

3.3. Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine iz 1998. godine

Nakon donošenja ZPP SFRJ, u BiH nije donesen drugi zakon o parničnom postupku sve do 1998. godine, kada je donesen Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (ZPPFBiH 1998).¹⁸ Troškovi parničnog postupka bili su normirani u glavi dvanaest ZPPFBiH 1998, odredbama člana 156. U ZPPFBiH 1998, pravila o troškovima drugostepenog parničnog postupka normirana su na identičan način kao i u ZPP SFRJ. Naime, komparacijom navedena tri zakona zaključuje se da su pravila parničnog postupka propisivala identičan način odlučivanja o troškovima drugostepenog parničnog postupka, s tim da samo postoji drugačiji način normiranja između ZPP FNRJ u odnosu na ZPP SFRJ i ZPPFBiH 1998.

¹³ Zakon o parničnom postupku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, *Službeni list SFRJ*, br. 4/77.

¹⁴ Član 155, stav 1 ZPP FNRJ.

¹⁵ Član 155, stav 2 ZPP FNRJ.

¹⁶ Član 155, stav 3 ZPP FNRJ.

¹⁷ Član 155, stav 4 ZPP FNRJ.

¹⁸ Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine FBiH*, br. 42/98.

4. ZAHTJEV ZA NADOKNADU TROŠKOVA ŽALBENOG POSTUPKA

Za nadoknadu troškova parničnog postupka potrebno je da stranka ili drugi učesnik u postupku postavi zahtjev. Zahtjev za nadoknadu parničnih troškova je samostalni pravozaštitni zahtjev koji predstavlja poseban predmet parničnog postupka.¹⁹ Prema G. Stanković: „To je procesnopravni zahtjev koji je upućen sudu. Njegov osnov je u procesnom odnosu, a ne u materijalnopravnom odnosu koji je bio povod parnice.“²⁰ Međutim, B. Poznić navodi: „Kao materijalnopravna posljedica parnice, obaveza na nadoknadu troškova je po svojoj prirodi jedna *obligatio ex lege*, a ne obaveza na naknadu štete. Zato stranka u čiju korist je presuđeno ima pravo samo na iznos stvarnih izdataka, a ne i na naknadu gubitaka koje je zbog parnice pretrpjela.“²¹ B. Živković navodi više razloga da troškovi proizvode materijalnopravna posljedice, i to: „Riječ je o materijalnopravnim posljedicama *in concreto* parnice kada gubi na značaju procesni položaj stranaka, a prepoznaju se njena materijalnopravna dejstva iskazana u odluci iz parnice u pogledu obaveze jedne stranke da protivnoj stranci nadoknadi troškove parničnog postupka. Tada postoji potraživanje povjerioca kome odgovaraju obaveze dužnika iz ovog obligacionog odnosa. Radi toga i nije od uticaja to što su ti troškovi nastali u toku i povodom parničnog postupka. Kod odluke o nadoknadi troškova parničnog postupka uzima se u obzir uspjeh stranaka u postupku, što je opet jedan materijalni kriterijum koji se određuje prema vrsti odluke o zahtjevu opet u materijalnom smislu. Izricanje plaćanja novčane obaveze nije procesna obaveza. To je materijalna obaveza nezavisna od toga što su troškovi po osnovu koji se izriče nastali u parničnom postupku.“²² Iz mišljenja B. Poznića i B. Živkovića zaključuje se da je osnov zahtjeva za nadoknadu troškova parničnog postupka u materijalnopravnom odnosu, koje mišljenje se može prihvatiti. Također, zahtjev za nadoknadu troškova nije procesnopravne, već je materijalnopravne prirode. Najvažnija posljedica materijalnopravne prirode zahtjeva za nadoknadu troškova parničnog postupka je dužnost suda da odluči o zahtjevu, iako nije određen, bez vraćanja stranci na uređenje. Kada sud odlučuje o procesnopravnom zahtjevu, ukoliko je neuređan sud će vratiti stranci na uređenje. Pravila parničnog postupka propisuju uslove koje zahtjev mora ispuniti kako bi sud o zahtjevu odlučio. Ukoliko zahtjev ne bude blagovremeno postavljen nastu-

¹⁹ G. Stanković, *Građansko procesno pravo*, Udruženje za građansko procesno i arbitražno pravo, Niš 2007⁷, 319.

²⁰ *Ibid.*

²¹ B. Poznić, *Građansko procesno pravo*, Savremena administracija, Beograd 1976⁵, 368.

²² B. Živković, „Pravo na zateznu kamatu na iznos naknade troškova parničnog postupka“, *Izbor sudske prakse* 2/2013, 24.

pa prekluzija za stranku, dok će stranka trpjeti i posljedice ukoliko zahtjev nije određen postavljeno. Dužnost je suda da odluči o blagovremenom i određenom zahtjevu.

Zahtjev za nadoknadu troškova žalbenog postupka stranka može postaviti u žalbi odnosno u odgovoru na žalbu. Pravila parničnog postupka ne propisuju do kada stranka može postaviti ovaj zahtjev, ali analogijom sa prvostepenim postupkom zahtjev se može postaviti do zaključenja sjednice vijeća ili rasprave, zavisno na koji način drugostepeni sud odlučuje o žalbi.

5. UTVRĐIVANJE VISINE TROŠKOVA DRUGOSTEPENOG PARNIČNOG POSTUPKA

Troškove drugostepenog parničnog postupka u najvećem broju slučajeva čine troškovi sastavljanja žalbe i sudske takse na žalbu. U sudskoj praksi se u najvećem broju slučajeva ne dosuđuju troškovi sastavljanja odgovora na žalbu. Najčešći razlozi odbijanja zahtjeva za nadoknadu troškova parničnog postupka za sastav odgovor na žalbu su: odgovor na žalbu koji nije doprinio razjašnjenju činjeničnog stanja među strankama,²³ odgovor na žalbu nije obavezan niti je doprinio razjašnjenju činjeničnog stanja²⁴ i troškovi sastava odgovora na žalbu nisu neophodni za odlučivanje u postupku.²⁵ Ukoliko drugostepeni sud održi raspravu prilikom odlučivanja o žalbi, svi troškovi koji nastaju u prvostepenom postupku mogu nastati i u drugostepenom postupku.²⁶

Kod troškova drugostepenog postupka, zanimljiv je i način određivanja sudske takse na žalbu. Sudska taksa se određuje ne prema vrijednosti predmeta spora, već prema vrijednosti predmeta spora pobijanog dijela odluke što propisuju norme zakona o sudskim taksama u BiH. Vrijednost predmeta spora i vrijednost predmeta pobijanog dijela rješenja ili presude se razlikuju u slučajevima kada se presuda ne pobija u cijelosti već samo u odbijajućem ili dosuđujućem dijelu.

Način obračuna sudske takse na žalbu otvara prostor za raspravu i da li se drugi troškovi nastali u žalbenom postupku trebaju dosuđivati prema vrijednosti predmeta spora pobijanog dijela odluke, što se prije svega odnosi na advokatske troškove. Ukoliko se nagrada za sastav žalbe i druge radnje advokata u drugostepenom postupku obračunava prema vrijednosti predmeta spora, zanemaruje se kolika je vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude. Posljedica je što su isti troškovi ukoliko se pobija odluka u cijelosti ili samo u pojedinom dijelu. Lakše je sastaviti žalbu, odgovor na žalbu i po-

²³ Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 012938 13 Gž od 25. 2. 2014. godine.

²⁴ Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 158187 14 Gž od 18. 8. 2017. godine.

²⁵ Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Mal 076230 17 Gž od 27. 12. 2018. godine.

²⁶ Vid. 2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA.

duzimati druge pravne radnje ukoliko se odluka pobija samo u jednom dijelu, odnosno ako se razlikuje vrijednost predmeta spora od vrijednosti predmeta spora pobijanog dijela presude. *Argumentum a contrario*, advokatske tarife u BiH ne propisuju da se troškovi nastali u žalbenom postupku određuju prema vrijednosti predmeta spora pobijanog dijela odluke, već se svi troškovi određuju na osnovu vrijednosti predmeta spora. Zaključuje se da pozitivni propisi ne ostavljaju mogućnost da se troškovi drugostepenog postupka obračunaju prema vrijednosti predmeta spora pobijanog dijela odluke.

6. NAČINI ODLUČIVANJA O TROŠKOVIMA DRUGOSTEPENOG POSTUPKA

Parnični postupak pokreće se podnošenjem tužbe od strane tužioca, a završava se nakon pravnosnažnog odlučivanja o svim zahtjevima u parničnom postupku. U slučaju kada je izjavljen vanredni pravni lijek parnica se završava donošenjem odluke po pravnom lijeku, odnosno nakon ponovnog provođenja postupka u dijelu gdje je utvrđena nezakonitost. Odlučivanje drugostepenog suda zavisi od odluke o glavnoj stvari.

6.1. Odbacivanje ili odbijanje žalbe

Kada sud odbaci ili odbije pravni lijek, odlučit će i o troškovima nastalim u postupku u povodu tog pravnog lijeka.²⁷ Ne odlučujući o zakonitosti i pravilnosti prvostepene odluke ili utvrđujući da je prvostepena odluka zakonita i pravilna, drugostepeni sud prihvata odluku prvostepenog suda o troškovima parničnog postupka i samim time ne donosi posebnu odluku o troškovima parničnog postupka. Navedeno pravilo može dovesti do pogrešnog zaključka da drugostepeni sud uopšte ne odlučuje o troškovima prvostepenog parničnog postupka. U stvari, drugostepeni sud odlučuje o troškovima prvostepenog parničnog postupka na način da ispituje odluku prvostepenog suda o ovim troškovima, dok o troškovima žalbenog postupka odlučuje na isti način na koji postupa prvostepeni sud.

Naime, jedino u ovom slučaju pravi se razlika kod ranije nastalih troškova i troškova u povodu pravnog lijeka, s obzirom na to da se ranija odluka ne mijenja i samim time troškovi ostaju isti, dok je potrebno samo odlučiti o troškovima u povodu pravnog lijeka. Drugostepeni sud odlučuje samo o

²⁷ Član 334, stav 1 Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine, *Službeni glasnik BiH*, br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16-ZPPBiH; član 397, stav 1 Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine FBiH*, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15-ZPPFBiH; član 397, stav 1 Zakona o parničnom postupku Republike Srpske, *Službeni glasnik RS*, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - odluka Ustavnog suda RS, 45/09 - odluka Ustavnog suda RS, 49/09 i 61/13- ZPPRS; član 131, stav 1 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, *Službeni glasnik BDBiH*, br. 28/18- ZPPBDBiH.

troškovima drugostepenog postupka, i nužno je napraviti razliku između prvostepenog i drugostepenog postupka kod utvrđivanja uspjeha. Uspjeh žalioaca iz prvostepenog postupka nije bitan kod odluke o troškovima drugostepenog postupka. Sud će samo cijeniti uspjeh žalioaca u drugostepenom postupku. Na primjer, ukoliko je žalilac uspio u prvostepenom postupku 50 %, dok njegova žalba bude odbijena, neće imati pravo na troškove žalbenog postupka razmjerno uspjehu u prvostepenom postupku.

6.2. Preinačenje odluke ili ukidanje odluke i odbacivanje tužbe

Jedna od mogućnosti drugostepenog suda je da preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu. U ovom slučaju drugostepeni sud će odlučiti o troškovima cijelog postupka.²⁸ Ovaj slučaj se razlikuje od prethodnog s obzirom na to da sud odlučuje o troškovima cijelog postupka. U ovom slučaju drugostepeni sud preinačava odluku ili ukida odluku i odbacuje tužbu i samim time dolazi to toga da je drugi uspjeh u parnici te je potrebno da sud odluči o parničnim troškovima. Sud je dužan donijeti odluku o troškovima cijelog postupka. Dakle, nakon što sud preinači odluku ili ukine odluku i odbaci tužbu odlučuje o svim troškovima koji su nastali u parnici, kako u ranijem prvostepenom postupku tako i po pravnom lijeku koji je doveo do preinake, odnosno ukidanja odluke. Viši sud neće dosuđivati troškove postupka pred nižim sudovima odvojeno od troškova nastalih u žalbenom ili revizijskom postupku.²⁹ Drugostepeni sud će cijeniti uspjeh vrijednosti predmeta spora prvobitno postavljenog tužbenog zahtjeva u odnosu na svoju odluku o tužbenom zahtjevu, te ovako utvrđen uspjeh dovesti u vezu sa troškovima parničnog postupka, prvostepenog i drugostepenog. Međutim u sudskoj praksi je prisutan drugačiji način dosuđivanja troškova parničnog postupka.

U sudskoj praksi nalazimo da je drugostepeni sud troškove prvostepenog postupka odredio na osnovu uspjeha stranaka u cijeloj parnici. Sud je žalbe djelimično uvažio, prvostepenu presudu u stavu I izreke preinačio, a dosuđene troškove postupka u iznosu od 980,00 KM povećavao na 1.110,00 KM, cijenivši uspjeh parničnih stranaka nakon preinačenja presude. U odnosu na troškove drugostepenog postupka koji se odnose na sastav žalbe, sud je cijenio samo uspjeh po žalbi, a ne u cijelom postupku.³⁰ Na ovaj način

²⁸ Član 334, stav 2 ZPPBiH; član 397, stav 2 ZPPFBiH; član 397, stav 2 ZPPRS; član 131, stav 2 ZPPBDBiH.

²⁹ Vid. Zaključak VSH sa sjednice održane 6. 6. 1980. godine, u: J. Čizmić, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, Privredna štampa, Sarajevo 2009, 759.

³⁰ Prema podacima spisa tuženi je tražio troškove za sastav žalbe uvećano za troškove PDV-a, u iznosu od 351,00 KM, pa kako je u žalbenom postupku uspio 35,13 %, to mu razmjerno uspjehu u sporu pripadaju troškovi za sastav žalbe uvećano za troškove PDV-a, u

sud nije odredio troškove cijelog postupka zajedno, i to ne prema uspjehu u cijeloj parnici već prvostepenog postupka prema konačnom uspjehu, dok drugostepenog samo prema uspjehu u drugostepenom postupku. Ovo nije samo poseban slučaj već u praksi često nalazimo ovakve odluke³¹ o troškovima drugostepenog postupka.³² Obrazloženje za navedeno postupanje je da uspjeh u sporu predstavlja mjerodavni zakonski momenat kada su u pitanju troškovi prvostepenog postupka, ali kada su u pitanju troškovi žalbenog postupka mjerodavna okolnost je i uspjeh u žalbenom postupku.³³

Pravila parničnog postupka koja se odnose na uspjeh u postupku tretiraju uspjeh u cijeloj parnici, a ne po dijelovima postupka, što dodatno ukazuje da je sud dužan da cijeni uspjeh parničnih stranaka u cijeloj parnici, a ne po dijelovima postupka. Zakonodavac je normirao da se troškovi dosuđuju prema „uspjehu u sporu“, ne prema „uspjehu u pojedinim dijelovima postupka“. Također, svrha nadoknade troškova parničnog postupka jeste dosuđivanje svih troškova prema konačnom uspjehu u sporu. Kod dosuđivanja troškova parničnog postupka po dijelovima postupka, dolazi i do različitog uspjeha kod sudova, na koji način prvostepeni i drugostepeni postupak se razdvajaju iako su u okviru jednog postupka.

iznosu od 123,30 KM (u žalbi pobijana odluka od troškovima postupka u odbijajućem dijelu od 370,00 KM, a u žalbenom postupku uspio za troškove postupka u iznosu od 130,00 KM), dok mu ne pripadaju traženi troškovi takse na žalbu u iznosu od 300,00 KM, jer iz podataka spisa ne proizlazi da je tuženi imao izdatak za taksu na žalbu, zbog čega je o troškovima žalbenog postupka odlučeno kao u stavu drugom izreke ove presude (Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 031766 13 Gž 2 od 12. 11. 2013. godine).

³¹ Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 002293 12 Gž od 4. 4. 2014. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 064260 12 Gž od 15. 9. 2014. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Mal 081748 14 Gž od 14. 10. 2014. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 012131 12 Gž od 30. 9. 2014. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 002610 11 Gž od 17. 4. 2013. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 044216 12 Gž od 21. 2. 2013. godine; Odluka Okružnog suda u Banjoj Luci, broj 71 0 P 110848 12 Gž od 14. 5. 2013. godine; Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Rs 264597 16 Rsž od 26. 10. 2017. godine.

³² Utvrđeni troškovi tužioca u prvostepenom postupku iznose 5.850,54 KM. U odnosu na označenu vrijednost spora u tužbi od 20.000,00 KM, tužilac je konačno uspio sa 30,35 % i pripada mu razmjerni iznos utvrđenih troškova od 1.842,24 KM. Utvrđeni troškovi tuženog u prvostepenom postupku iznose 2.150,00 KM i pripada mu razmjerni iznos od 1.497,47 KM. Kada se izvrši procesno prebijanje pripadajućih razmjernih troškova postupka, onda je tuženi u obavezi da tužiocu nadoknadi troškove prvostepenog postupka u iznosu od 344,77 KM (član 386. stav 2. ZPP).

Ovaj sud je dosudio tužiocu za sastav žalbe razmjerni iznos od 245,17 KM (351,00 KM x 69,85 % = 245,17) u odnosu na označenu vrijednost pobijanog dijela (3.632,78 KM), na osnovu člana 397. stav 2. ZPP (Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 128177 14 Gž 2 od 28. 10. 2014. godine).

³³ Odluka Ustavnog suda Republike Srbije, broj UŽ-6699/2015 od 11. 4. 2017. godine, u: B. Ramadani, „Odluka o troškovima parničnog postupka – Kao osnov povrede prava na pravično suđenje“, *Pravni život*, 12/2017, 138.

Pored toga što se troškovi razdvajaju, nalazimo da se nazivaju troškovi parničnog postupka i troškovi žalbenog postupka,³⁴ iako su i troškovi žalbenog postupka troškovi parničnog postupka. Nejasno je zbog čega se i samim nazivima želi ukazati na razliku parničnih troškova u prvostepenom i drugostepenom postupku, iako je isti način utvrđivanja uspjeha u parnici i isti način određivanja nadoknade troškova parničnog postupka.

Ustavni sud BiH je u predmetu broj AP 1859/12³⁵ odlučivao da li je odlukom o troškovima parničnog postupka došlo do povrede prava na pravično suđenje i utvrdio da nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje. U ovom slučaju, Viši privredni sud u Banjoj Luci je odlučio³⁶ da je konačan uspjeh tužioca u sporu 75 % u skladu sa kojim procentom je primjenom odredbe iz člana 386. stav 2. i člana 397. ZPP-a odluka o troškovima postupka preinačena, dok je u postupku po žalbi, tužilac uspio u procentu od 10 % u odnosu na pobijani odbijajući dio presude. U obrazloženju odluke, Ustavni sud BiH navodi slijedeće: „S druge strane, u vezi sa apelantovim navodima kojim ukazuje da troškovi nisu pravilno odmjereni, jer smatra da mu je trebalo dosuditi naknadu za troškove sastava žalbe prema vrijednosti spora za žalbu, kao i naknadu troškova na ime takse na presudu i žalbu, Ustavni sud zapaža da je Viši privredni sud preinačio odluku o troškovima postupka tako da su troškovi u apelantovu korist povećani za iznos od 2.326,30 KM, što je jasno i detaljno obrazložio u svojoj odluci, primjenjujući pri tome relevantne odredbe ZPP. Naime, Ustavni sud zapaža da su, u smislu odredbe člana 386. stav 2. i člana 397. ZPP, apelantu dosuđeni troškovi postupka u skladu s njegovim konačno postignutim uspjehom u sporu od 75 % koje mu je obavezan nadoknaditi tuženi.³⁷ U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stav izražen u Odluci broj AP 536/04,³⁸ prema kojem redovni sudovi imaju diskreciono pravo da, nakon što utvrde da se radi o djelomičnom uspjehu u parnici, odluče na koji će način stranke snositi troškove postupka i da, u odsustvu eksplicitnih zakonskih odredaba o tome šta se smatra djelomičnim uspjehom u parnici, odredbe ZPP tumače u skladu s principima zakonitosti i pravičnosti, uvijek vodeći računa o zaštiti prava na pravično suđenje svih stranaka u postupku. Stoga, Ustavni sud smatra da sa aspekta apelantovog zahtjeva za naknadu troškova, a imajući u vidu relevantne odredbe ZPP na kojim je Viši privredni sud zasnovao svoju odluku i data obrazloženja u vezi s tim, nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje zbog čega proizlazi da su ovi apelantovi navodi

³⁴ Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 022306 11 Gž od 22. 1. 2013. godine.

³⁵ Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP 1859/12 od 17. 6. 2015. godine.

³⁶ Odluka Višeg privrednog suda u Banja Luci, broj 57 0 Ps 003679 11 Pž od 23. 3. 2012. godine.

³⁷ Autor je dodao *kurziv*.

³⁸ Vid. Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 536/04 od 27. maja 2005. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, st. 22. i 23.

neosnovani.“ Ustavni sud BiH je naveo da su, u smislu odredbe člana 386. stav 2. i člana 397. ZPP, apelantu dosuđeni troškovi postupka u skladu s njegovim konačno postignutim uspjehom u sporu od 75 % koje mu je obavezan nadoknaditi tuženi. Međutim, Ustavni sud BiH nije uvidio da nisu svi troškovi dosuđeni apelantu prema uspjehu u sporu od 75 %, već su troškovi žalbenog postupka dosuđeni apelantu prema uspjehu u sporu od 10 %. Bilo bi svakako zanimljivo vidjeti na koji način bi Ustavni sud BiH odlučio da je uvidio da nisu svi troškovi dosuđeni na isti način. Prema navedenoj odluci može se samo konstatovati da je Ustavni sud BiH prihvatio mišljenje da se odvojeno dosuđuju troškovi prvostepenog od troškova drugostepenog postupka. Može se i razmotriti pitanje da li bi bilo pravično dosuditi troškove žalbenog postupka 75 %, iako je žalilac uspio samo 10 %. Bilo koji uspjeh žalioca ukazuje da je imao razloga da izjavi žalbu i samim time da je zbog nezakonite ili nepravilne odluke prvostepenog suda morao da snosi troškove. Nepravilno je da zbog nezakonite ili nepravilne odluke prvostepenog suda žalilac nema pravo na ove troškove prema uspjehu u cijeloj parnici. Uspjeh u cijeloj parnici je cilj žalioca, i opravdano nezadovoljstvo prvostepenom odlukom je dovelo do drugostepenog postupka i nastanka troškova koji se odnose na ovaj postupak.

I u pravnoj teoriji nalazimo mišljenja da ako je žalilac djelimično napadao odluku i uspio sa žalbom tako što je viši sud preinačio odluku u smislu žalbenog traženja, žaliocu se u potpunosti dosuđuju troškovi drugostepenog postupka, dok se prvostepeno rješenje o troškovima postupka preinačuje u zavisnosti od uspjeha u glavnoj stvari.³⁹

6.3. Ukidanje odluke i vraćanje predmeta na ponovno suđenje

Kad se ukine odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, ostavit će da se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odluči u konačnoj odluci.⁴⁰ Sud može na ovaj način postupiti i kada odluku protiv koje je podnesen pravni lijek samo djelimično ukine.⁴¹ Nakon što se ponovo provede postupak po uputama višeg suda, niži sud će prilikom utvrđivanja obaveze snošenja troškova parničnog postupka sve troškove podjednako tretirati, i dovesti u vezu sa uspjehom cijenivši vrijednosti predmeta spora prvobitno postavljenog tužbenog zahtjeva u odnosu na svoju odluku o tužbenom zahtjevu. Bitno je naglasiti da je u ovom slučaju također nezakonito posebno utvrđivati uspjeh u postupku povodom pravnog lijeka, već se cijeni uspjeh u cijeloj parnici.

³⁹ G. Stanković, R. Račić, *Parnično procesno pravo*, Pravni fakultet, Banja Luka 2010, 292.

⁴⁰ Član 334, stav 3 ZPPBiH; član 397, stav 3 ZPPFBiH; član 397, stav 3 ZPPRS; član 131, stav 3 ZPPBDBiH.

⁴¹ Član 334, stav 4 ZPP BiH; član 397, stav 4 ZPPFBiH; član 397, stav 4 ZPPRS; član 131, stav 4 ZPPBDBiH.

Ako prvostepena odluka bude ukinuta samo u pogledu troškova postupka, prvostepeni sud nema dužnost da zakazuje ročište već može donijeti odluku bez održavanja ročišta.⁴² Kod ovlaštenja prvostepenog suda, potrebno je istaći da načelo zabrane *reformatio in peius* pri odlučivanju o nadoknadi parničnih troškova, ne može se primijeniti u slučaju kada je prvostepeni sud, nakon ukidanja prvostepene odluke o troškovima postupka, bio ovlašten donijeti novu odluku o troškovima postupka, iz razloga što je sud u takvom slučaju dužan donijeti novu odluku bez ikakvih ograničenja u načinu odlučivanja, s obzirom na raniju odluku o troškovima.⁴³

⁴² U konkretnom slučaju, odlukom ovog suda broj 18 0 P 012306 11 Gž od 11. 10. 2011. godine, ukinuta je odluka prvostepenog suda u dijelu kojim je tuženi obavezan da tužilji nadoknadi parnične troškove, a zbog nerazumljivosti odluke.

U ponovnom postupku prvostepeni sud je donio pobijanu odluku o troškovima. Tuženi smatra da je ova odluka nezakonita jer prvostepeni sud nije, u ponovnom postupku, zakazao i održao bilo pripremo ili ročište za glavnu raspravu prije donošenja pobijane odluke, te da je na taj način povrijeđena odredba iz člana 228. ZPP, međutim kad odlučuje o troškovima postupka sud ne mora održati ročište prije donošenja odluke (član 396, stav 1 ZPP) pa samo zbog toga što je pobijana odluka donesena bez održavanja ročišta nije došlo do povrede odredaba iz člana 4, a u vezi s odredbom iz člana 99. i 228. ZPP, na što žalba bez osnova ukazuje. U žalbi se ne ukazuje na bilo kakve druge povrede koje bi bile od utjecaja na zakonitost pobijane odluke.

Dakle, u žalbi istaknuti razlozi nemaju osnova, a kako ni ovaj sud nije našao postojanje povreda na koje pazi po službenoj dužnosti, žalbu je valjalo odbiti kao neosnovanu i prvostepeno rješenje potvrditi temeljem odredbe iz člana 235, tačka 2. ZPP (Odluka Kantonalnog suda u Bihaću, broj 18 0 P 012306 14 Gž2, od 16. 7. 2014. godine, u: Domaća i strana sudska praksa. Sarajevo: Privredna štampa, broj 65/2015, 76).

⁴³ U žalbi tuženi navodi da je prvostepeni sud tužiljama ranijom presudom broj P. ____/04 od 22. 12. 2006. godine, dosudio nadoknadu parničnih troškova u iznosu od 10.148,40 kn, na tu presudu (u odnosu na odluku o glavnoj stvari i odluku o troškovima postupka) žalbu je podnio isključivo tuženi, koji je djelomično uspio sa žalbom, jer je prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu djelomično preinačena, te su tužilje odbijene sa dijelom tužbenih zahtjeva sa naslova nematerijalne štete, dijelom je ukinuta u odnosu na dosuđujući dio sa naslova tuđe pomoći i njege (naknade štete), te u tom dijelu predmet vraćen istom sudu na ponovno suđenje, a ukinuta je i odluka o troškovima postupka, pa je naloženo prvostepenom sudu odlučiti o cjelokupnim troškovima postupka (novom odlukom o glavnoj stvari); u nastavku postupka tužilja M. V. povukla je tužbu u odnosu na zahtjev s osnova tuđe pomoći i njege, tako da tuženom nisu u daljnjem toku postupka prouzrokovani nikakvi troškovi, odnosno tužilje nisu uspjele sa daljnjim zahtjevima, radi čega, radi manjeg omjera uspjeha u sporu zbog sadržaja drugostepene odluke, po ocjeni tuženog, odluka o troškovima postupka za tuženog nije mogla biti nepovoljnija nego po prvoj presudi (ukupni troškovi tužioca ranije utvrđeni u visini od 18.653,00 kn kao i sada, dok su troškovi tuženog ranije utvrđeni u visini od 5.530,00 kn, a sada u visini od 8.305,00 kn). Sadržajem žalbenih navoda tuženi se očito poziva na načelo zabrane *reformatio in peius* to jest izražava mišljenje da novom odlukom o troškovima postupka, u situaciji u kojoj tužiljama nisu nastali novi troškovi, za koje bi tuženi bio odgovoran, ne može biti dosuđen veći novčani iznos naknade troškova.

Po ocjeni ovog suda, navedeno načelo, u konkretnom slučaju pri odlučivanju o nadoknadi parničnih troškova, ne može se primijeniti, nego je prvostepeni sud, nakon ukidanja prvostepene odluke o troškovima postupka, sadržanoj u prvostepenoj presudi i rješenju broj P. ____/04-57 od 22. 12. 2006. godine bio ovlašten donijeti novu odluku o troškovima postupka bez ikakvih ograničenja u načinu odlučivanja, činjenicom da je o troškovima postupka već ranije odlučio (ukinutim

7. ZAKLJUČAK

U BiH postoji kontinuitet identičnih pravila za odlučivanje o troškovima drugostepenog parničnog postupka već od prvog modernog zakona o parničnom postupku. Iako je proteklo više od 60 godina, još uvijek se ne može reći da je sudska praksa u cijelosti u skladu sa pravilima parničnog postupka. Ovo se prije svega odnosi na različito odlučivanje o troškovima parničnog postupka u zavisnosti od uspjeha u pojedinim fazama. Evidentno je da je ova problematika bila i u ranijem periodu jer je Vrhovni sud Republike Hrvatske na sjednici održanoj dana 6. 6. 1980. godine donio zaključak da viši sud neće dosuđivati troškove postupka pred nižim sudovima odvojeno od troškova nastalih u žalbenom ili revizijskom postupku.

Način odlučivanja o troškovima drugostepenog postupka zavisi od odluke u glavnoj stvari parničnog postupka. Kada sud odbaci ili odbije pravni lijek, odlučuje o troškovima prvostepenog parničnog postupka na način da ispituje odluku prvostepenog suda o ovim troškovima, dok o troškovima žalbenog postupka odlučuje na način na koji postupava prvostepeni sud. Jedino u ovom slučaju pravi se razlika kod ranije nastalih troškova i troškova u povodu pravnog lijeka, s obzirom na to da se ranija odluka ne mijenja i samim time troškovi ostaju isti, dok je potrebno samo odlučiti o troškovima u povodu pravnog lijeka. Ukoliko drugostepeni sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu, odlučuje o svim troškovima koji su nastali u parnici, kako u ranijem prvostepenom postupku tako i po pravnom lijeku koji je doveo do preinake, odnosno ukidanja odluke. U sudskoj praksi je najviše zastupljeno da se odvojeno odlučuje o troškovima prvostepenog i troškovima drugostepenog postupka razmjerno uspjehu u ovim postupcima. Tako različiti uspjesi u pojedinim dijelovima parničnog postupka utiču na troškove postupka, iako je samo pravno relevantan konačni uspjeh u parnici. Treći slučaj je kada sud ukine odluku protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, u kojem slučaju je potrebno da prvostepeni sud odluči o svim troškovima postupka na osnovu konačnog uspjeha u parnici.

rješenjem o troškovima postupka). Pri tome treba istaći da je prvostepeni sud, u ranijoj presudi, odlučujući o troškovima postupka, počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, koju ovaj sud nije posebno obrazlagao, zbog činjenice što su već zbog toga činjenice djelomičnog ukidanja odluke o glavnoj stvari, bile ispunjene pretpostavke za ukidanje odluke o troškovima postupka. Očito je da je prilikom dosuđivanja troškova prvostepeni sud u navedenom, ukidnom rješenju, tuženom priznao deset puta veći iznos od dosuđenog, to jest u obračunu za prijeboj, uzео je iznos od 6.359,50 kn (umjesto iznosa od 635,95 kn). Pri novom obračunu troškova postupka, u pobijanoj odluci, prvostepeni sud je tužiljama priznao isti iznos troškova kao i u ranije ukinutom rješenju, time da je ponovno izradio specifičirano obrazloženje u vezi s utvrđenim, odnosno priznatim troškovima (Odluka Županijskog suda u Varaždinu, Gž. 900/07-2 od 27. 9. 2007. godine, u: Bilten sudske prakse Županijskog suda u Varaždinu za 2007. godinu, 113).

LISTA REFERENCI

Bibliografske reference

1. Cooter, Robert, Ulen, Thomas, *Law and Economics*, Berkeley Law Books, California 2016.
2. Čizmić, Jozo, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, Privredna štampa, Sarajevo 2009.
3. Čizmić, Jozo, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, Privredna štampa, Sarajevo 2016.
4. Kamhi, Samuel, *Građanski sudski postupak, Knjiga I (Uvod, ustrojstvo sudova, građanski parnični postupak)*, Univerzitetsko izdavačko preduzeće „Veselin Masleša“, Sarajevo 1951.
5. Pezo, Vladimir, (ur.), *Pravni leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2007.
6. Poznić, Borivoje, *Građansko procesno pravo*, Savremena administracija, Beograd 1976⁵.
7. Stanković, Gordana, *Građansko procesno pravo*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 1989.
8. Stanković, Gordana, *Građansko procesno pravo*, Udruženje za građansko procesno i arbitražno pravo, Niš 2007.
9. Stanković, Gordana, Račić, Ranka, *Parnično procesno pravo*, Pravni fakultet, Banja Luka 2010.
10. Ramadani, Besfort, „Odluka o troškovima parničnog postupka – Kao osnov povrede prava na pravično suđenje“, *Pravni život* 12/2017.
11. Živković, Borivoje, „Pravo na zateznu kamatu na iznos naknade troškova parničnog postupka“, *Izbor sudske prakse* 2/2013.

Pravni propisi

1. Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH, *Službeni glasnik BiH*, br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16;
2. Zakon o parničnom postupku BDBiH, *Službeni glasnik BDBiH*, br. 28/18;
3. Uvodni zakon za zakon o parničnom postupku Federativne narodne republike Jugoslavije, *Službeni list FNRJ*, br. 4/57;
4. Zakon o parničnom postupku Federativne narodne republike Jugoslavije, *Službeni list FNRJ*, br. 4/57;
5. Zakon o parničnom postupku Socijalističke federativne republike Jugoslavije, *Službeni list SFRJ*, br. 4/77;
6. Zakon o parničnom postupku FBiH, *Službene novine FBiH*, br. 42/98.
7. Zakon o parničnom postupku FBiH, *Službene novine FBiH*, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15;
8. Zakon o parničnom postupku RS, *Službeni glasnik RS*, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - odluka Ustavnog suda RS, 45/09 - odluka Ustavnog suda RS, 49/09 i 61/13.

Sudska praksa

1. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 031766 13 Gž 2 od 12. 11. 2013. godine.
2. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 012938 13 Gž od 25. 2. 2014. godine.
3. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Mal 076230 17 Gž od 27. 12. 2018. godine.
4. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 064260 12 Gž od 15. 9. 2014. godine.
5. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Mal 081748 14 Gž od 14. 10. 2014. godine.
6. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 012131 12 Gž od 30. 9. 2014. godine.
7. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 044216 12 Gž od 21. 2. 2013. godine.
8. Odluka Okružnog suda u Banjoj Luci, broj 71 0 P 110848 12 Gž od 14. 5. 2013. godine.
9. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 Rs 264597 16 Rsž od 26. 10. 2017. godine.
10. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 128177 14 Gž 2 od 28. 10. 2014. godine.
11. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 022306 11 Gž od 22. 1. 2013. godine.
12. Domaća i strana sudska praksa. Sarajevo: Privredna štampa, broj 65/2015.
13. Bilten sudske prakse Županijskog suda u Varaždinu za 2007. godinu;
14. Bilten sudske prakse Vrhovnog suda BiH, broj 4/1988.
15. Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP 2422/07 od 11. 11. 2009. godine.
16. Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP 1859/12 od 17. 6. 2015. godine.
17. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj Gzz-37/02-2 od 12. 3. 2002. godine.
18. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 002293 12 Gž od 4. 4. 2014. godine.
19. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 158187 14 Gž od 18. 8. 2017. godine.
20. Odluka Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 002610 11 Gž od 17. 4. 2013. godine.
21. Odluka Višeg privrednog suda u Banja Luci, broj 57 0 Ps 003679 11 Pž od 23. 3. 2012. godine.

Judge Adis Poljić, LL.D.

Basic Court in Zvornik

ON AWARDING COSTS OF LITIGATION IN THE SECOND INSTANCE PROCEEDINGS

Summary

Civil proceedings generally consist of a first instance and a second instance proceedings, and in the case of an audit, a third instance proceedings. All stages of litigation form one whole, which ends with a decision that will produce legal effect. In the law of Bosnia and Herzegovina, the “English rule” is accepted that “the loser bears all the costs.” The rule that “the loser bears all the costs” becomes more difficult when the parties partially succeed in litigation, which success should properly affect the costs of litigation. Although these are costs of the second instance, in some cases the court of first instance may decide on the costs of the second instance proceedings. The rules of civil procedure standardize deciding on the costs of litigation without separating costs in the various stages of litigation, except in the case of rejection or refusal of a remedy. However, case law is used to decide on the costs of the second instance proceedings separately from the costs of the first instance proceedings and to reverse the first instance decision in such a way that the costs of the second instance proceedings are awarded according to the success of the second instance proceedings, although the rules of civil procedure stipulate that litigation form one whole. In this way there is no uniform determination on awarding the costs of litigation, which is contrary to the rules of civil procedure.

Key words: *Litigation; Costs; Second instance; Share in litigation; Success in litigation.*